

[Landbrugsministeren]

priser, landmanden kan få for sine produkter, stiger langsommere end priserne på de omkostningselementer, som indgår i produktionen.

Eftersom den enkelte landmand ingen indflydelse har på udviklingen i dette »bytteforhold«, er der til stadighed et incitament til at tage nye produktionsmetoder i brug, udnytte stordriftsfordele etc. Fra perioden 1973-74 til 1987-88 faldt landbrugets bytteforhold med 2,22 pct. om året i gennemsnit. I samme periode er landbrugets samlede produktivitet, dvs. forholdet mellem produktionen og indsatsen af produktionsfaktorer, vokset med 2,24 pct. om året. Produktivitetsudviklingen har kun lige opvejet forringelsen i bytteforholdet.

Når landmanden oplever et faldende bytteforhold, er det indlysende, at der er snævre grænser for, hvor længe han kan vente med at tage nye produktionsmetoder i brug, som er til rådighed for andre landmænd, eller hvor frit han kan vælge en mindre intensiv produktionsform uden at gå fallit. Forudsætningen for, at han kan overleve, er, at han på den ene eller anden måde imødegår det faldende bytteforhold ved at effektivisere produktionen. Kun hvis den mindre intensive produktionsform i sig selv giver grundlag for højere priser end på produkter fra konventionelt drevne brug, er denne produktionsform et realistisk alternativ. Eksempel herpå er økologiske produkter. Men de hidtidige erfaringer viser, at markedet for økologiske produkter er begrænset.

Samme betragtninger fører til, at der også er snævre grænser for, hvilke begrænsninger danske landmænd kan pålægges med hensyn til produktionsmetoder og anvendelse af produktionsfaktorer, som er til rådighed for landmænd i andre EF-lande, uden at der sker en konkurrenceevneforringelse her i landet.

Spørgsmålet er så, om den fælles landbrugspolitik i EF generelt kunne baseres på mindre intensive produktionsmetoder end i de tredje-lande, EF konkurrerer med. En sådan politik ville forudsætte en stigende beskyttelse af det fælles indre marked og stadig større eksportsubsidier for at afsætte EF-producerede landbrugsvarer til lande uden for EF. En sådan politik ville kræve, at forbrugerpriserne steg hurtigere, end de ellers ville, eller at den direkte støtte stiger. Denne politik ville næppe kunne opretholdes over en længere periode på grund af de økonomiske omkostninger.

Endelig kunne man rejse spørgsmålet, om der i de internationale handelsforhandlinger i GATT kunne opnås en verdensomfattende enighed om at afstå fra særlig intensive produktionsmetoder, som i almindelighed anses for skadelige for miljøet eller uetiske. Der er eksempler på sådanne konkrete beslutninger, f.eks. forbudet mod anvendelse af DDT i 50'erne. Men med de meget forskellige udgangspunkter og forudsætninger, holdninger etc., som findes i verdens fødevarereproducerende lande, er det vanskeligt at forestille sig sådanne beslutninger med mere end marginal effekt på produktionsintensiteten. Det skyldes ikke mindst, at fødevarerforsyningen alt andet lige ville blive dyrere.

Konklusionen af dette er, at der er ganske snævre rammer for mulighederne for at opretholde en landbrugsproduktion, som over længere tid ikke har adgang til at udnytte de produktionsteknologier, andre landes landbrugere har til rådighed.

Regeringen vil i EF og i andre internationale forsamlinger arbejde for fælles regler for anvendelse af miljøskånsomme og etisk forsvarlige produktionsmetoder i landbruget

Landbruget har stor samfundsmæssig betydning – både økonomisk og kulturelt. Bidraget til landets samlede produktion fra det primære landbrug samt forarbejdnings- og forsyningssektoren udgør omkring 9 pct. Den samlede beskæftigelse svarer til ca. 175.000 fuldtidsbeskæftigede. Bidraget til betalingsbalancen udgjorde i 1990 48 mia. kr. Levnedsmiddelområdet er blandt Danmarks potentielle vækstområder.

Danske landmænd dyrker ca. 2/3 af landets samlede areal. Selv om antallet af selvstændige landbrugsbedrifter falder, er landbruget fortsat i mange egne af landet det dominerende erhverv, hvis udvikling og vilkår sætter sit præg på resten af lokalsamfundet.

Det er regeringens mål, at landbruget fortsat skal udvikle sig som en betydningsfuld bestanddel af det danske samfund. De rammer, der sættes for landbrugets virke, må derfor på den ene side sikre en bæredygtig udvikling i forhold til naturen og resten af samfundet og på den anden side muliggøre en fortsat dynamisk erhvervsudvikling. Det er vigtigt, at landbruget ikke pålægges særbyrder.